

The book cover features a stylized illustration. On the left, a large tree with a dark green canopy and a reddish-brown trunk stands against a yellow background. Below the tree, a blue body of water contains a white ship. In the foreground, two dark silhouettes of men in suits stand on a shore. To their left is a bush of red roses and a large green agave-like plant. The background shows rolling hills in shades of purple and brown. The title is printed in black serif font on the right side.

SEBASTIÀ
ALZAMORA
Dos amics
de vint anys

labutxaca

Sebastià Alzamora

Dos amics de vint anys

Proa
Barcelona

La primera edició d'aquesta obra es va publicar
a Proa l'any 2013

Publicat en acord amb Cristina Mora Literary & Film Agency, Barcelona

Primera edició en aquest segell: febrer del 2019

© Sebastià Alzamora, 2013

© d'aquesta edició: Edicions 62, s. a.,
labutxaca

Fotocomposició: Moelmo

DIPÒSIT LEGAL: B. 188-2019

ISBN: 978-84-17420-49-9

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47).

Tots els drets reservats.

SUMARI

Les ombres (I) 27

PRIMERA PART

L'amor de les tres taronges 33

Les ombres (II) 135

SEGONA PART

El moment de totes les seguretats 145

Les ombres (III) 201

Gratitud i exculpació 213

LES OMBRES (I)

Veig ses vostres ombres. No vos puc veure sa cara, però sí ses ombres.

Me veis voltros a mi?

No estic segur que me veieu. Sé que sou aquí, però crec que m'he tornat invisible. Com si fos transparent. De voltros només en queden ses ombres.

Me sentiú? Jo no vos sent. Podeu xerrar, voltros que sou ombres? Hi sentiú, si qualcú vos xerra a voltros? Vos estic xerrant.

Salvador? Ets tu? Ets tu, Amàlia?

Doctor Riba, aquesta ombra és seva?

Sou aquí? I on és, aquí?

Salvador, Amàlia, hi sou? I si hi sou, com és que no me deis res? És que no me veis?

Ses vostres ombres són intermitents. Quan s'esvaeixen, apareix davant meu una massa de color uniforme: de vegades és blanca, altres vegades verda. Després sa massa de color s'esqueixa, i llavors tornen a dibuixar-se aquestes ombres vostres que no diuen res.

Hi ha silenci, aquí. Un silenci espès i feixuc,

com es cortinatges de vellut carmesí d'aquella casa bona on vam estar plegats qualque vegada, i que ara no me'n record de qui era. Qui hi vivia, en aquella casa bona?

Amàlia, ets tu? Hi ha na Mercè, amb tu, o no hi és?

Mercè? M'agradaria molt veure't, ni que fos projectada en una ombra.

Salvador? Salvador, no t'enfadis. No te'n vagis, Salvador. Queda't aquí, amb sa teva ombra a prop meu.

Ara ho entenc: és es foc, que remou ses ombres. Però aquí no hi ha cap foc encès, perquè hi fa fred.

Fred de nit de Reis. Passen avui, els Reis? Aleshores, és necessari encendre un foc i posar ses sabates a sa finestra, perquè hi deixin caramels i confits.

Ara veig una ombra que és mumare. La conec perquè seu: seu en un tamboret i broda. Mumare sol brodar asseguda davant es portal de ca nostra. Però ara no, perquè és nit de Reis, i fa fred i no és temps de seure a la fresca.

Mumare, me sentiú? Som jo, en Tomeu. Som aquí. Digau-li per favor a mon pare que som aquí.

Ara no sé on som, però som aquí. M'agradaria ser a Palma, mumare, amb vós i amb mon pare i amb so meu germà. Es meu germà i jo aniríem a jugar a n'es camps de Sa Feixina, passat es pont

de Sa Riera, i s'aire fred mos faria pessigolles a sa cara.

Ara hi tenc picor, a sa cara. Hi tenc picor, però no me puc gratar. Me podeu gratar una miqueta ses galtes, mumare?

Mumare? Vós tampoc me sentiu?

Ara s'han difuminat ses ombres i s'ha tornat a encendre davant meu una massa de color verda. D'on ve, tanta verdor?

Ses cases a n'es carrerons de Nàpols tenien ses finestres verdes, i ses façanes molt blanques, emblanquinades de calç.

No hi tiren calç, damunt des morts?

És que som mort? No puc ser mort, perquè veig ses vostres ombres.

Salvador, que per ventura ets mort? I vós, mumare, sou morta?

Amàlia, Mercè, sou mortes també?

No ho crec, perquè sa mort no és verda ni blanca, ni s'hi passegen ses ombres. Sa mort és un finestral molt alt tapat per una paret que no s'acaba mai: ni per amunt, ni per avall, ni pes costats. I en aquesta paret no s'hi projecten ses ombres, perquè per remoure ses ombres és necessari tenir un foc encès, i per encendre foc hi ha d'haver aire. Sa mort també mata s'aire, i si aquí no hi hagués aire, jo no tendria picor a sa cara. I sa cara me pica.

Però no me puc gratar.

Mercè, podries posar-me ses mans a ses galtes, que me fugi sa picor?

Salvador, no t' enfadis.

Per què no tornam tots a Nàpols? Mumare,
me deixes tornar a Nàpols?

És que no me sentiu?

PRIMERA PART

L'AMOR DE LES TRES TARONGES

—Em dic Tomeu, i tinc dos-cents anys.

—Jo em dic Salvador i en tinc disset, però n'aparento deu vegades més.

Ens havíem topat al claustre de Filosofia i Lletres; ell anava perdut per les dependències universitàries, buscant no sé quin despatx on li havien de timbrar un paperot, i es va adreçar a mi per preguntar-me si n'hi podia donar indicacions. Vam descobrir que seríem companys d'aules, i de seguida va començar una conversa que ja no s'havia d'interrompre durant molts d'anys. Em va fer gràcia la seva ocurrència sobre l'edat, i vaig mirar de correspondre-hi en la mesura que vaig ser capaç d'improvisar en aquell instant. Sempre va ser així: en Tomeu duia les coses més nímies cap al seu cantó més exagerat, o burlesc, o paròdic, i els altres, els que l'envoltàvem, ens sentíem irresistiblement reclamats a seguir-li la veta.

A continuació em va explicar que era de Mallorca (no calia que ho digués; el fort accent el delatava, tot i que ell mirava d'encobrir-lo amb una aproximada dicció barcelonina) i que escrivia

poemes. Li vaig respondre que jo havia nascut a Santa Coloma de Farners, però que havia viscut també una colla d'anys a Arenys de Mar i a Viladrau i això el va desconcertar, perquè era la primera vegada que sentia el nom d'aquestes poblacions. Però el que el va desarmar per complet va ser el que vaig afegir tot seguit:

–L'any passat vaig publicar la meva primera novel·la.

Es va endur les mans al cap i va obrir molt els ulls i la boca, com si es disposés a iniciar una actuació de mim.

–Una novel·la? Tens la meva edat i ja has publicat una novel·la? Aleshores, mestre Salvador, no sóc digne de trobar-me en la vostra augusta presència!

I, amb dos dits de cada mà, es va aixecar les puntes dels faldons de l'americana i va iniciar una genuflexió.

–Salvador de Santa Coloma, d'Arenys i de Viladrau, novellista precoç! –va exclamar, amb un to emfàtic que em va fer somriure–. I digues, Salvador, bé deus tenir un cognom amb el qual signes les teves creacions, no és cert?

–Espriu –vaig respondre–. Els meus cognoms són Espriu i Castelló, per aquest ordre. Però signo només amb el primer.

–Jo –va contestar, sense esperar que l'hi demanés– em dic Rosselló. Rosselló i Porcel. Però Porcel no m'agrada, no em fa el pes. Estic pensant de fer-hi alguna modificació.

–Modificació? En un cognom?

–Sí, bé, poca cosa, algun detallet que en canviï la sonoritat. És que Porcel no m’agrada. Bé, això ja t’ho he dit, novel·lista Espriu.

–En efecte. I això? Com és que et desagrada el teu segon cognom? És que no estimes la teva mare, poeta Rosselló?

–Oh, adoro la meva mare, la meva mare és la mare més adorable de totes les que han nascut en aquesta part del món. Descomptant la teva, naturalment. Però Porcel... un porcell és un porquet, un garrí. M’entens? Nyuc, nyuc, nyuc!

Es va endur les mans a les temples, i les va bellugar imitant el moviment de les orelles d’un animal. Els joves que ens passaven pel costat, possiblement condeixebles nostres, es giraven per observar els escarafalls d’aquell personatge. Alguns reien i d’altres es limitaven a mirar-se’l aixecant les celles.

–I digues, novel·lista Espriu –va dir, abaixant les mans i amb un posat sobtadament seriós–, quina és la temàtica de la teva novel·la? Quins fets fabulosos hi contes, per a profit i il·lustració de la humanitat sencera?

Aquella pregunta em va agafar desprevingut.

–Bé, en realitat no es tracta ben bé d’una novel·la.

–Ah, no?

–No. De fet, el llibre consisteix en un conjunt de proses. Relats, podríem dir-ne.

–Relats, proses! –va tirar el cap enrere, com si

hagués topat amb un filferro—. Bé, i què conten els teus relats, prosista Espriu?

—Bé, la idea... —vaig dubtar—. El llibre es titula *Israel*; potser això et proporciona alguna pista.

—Israel! —va vociferar—. El poble escollit... Que potser fas literatura cristològica, prosista?

—Si vols dir-ne així... —em vaig aventurar—. Saps què? No crec en aquesta Mediterrània grega d'estampeta que aquí tothom sembla que venera a partir de Goethe, que per altra banda no era mediterrani, sinó alemany, un nibelung. De molta envergadura, no t'ho negaré, però un nibelung al cap i a la fi. Crec que hi ha una Mediterrània més genuïna, més severa i més rude potser, però en qualsevol cas més genuïna, que ve de les tribus del desert...

—Sang, fetge i arena, ja ho veig. Hecatombes, vaques degollades i sacrificis humans. No se't pot negar l'audàcia.

—Ho trobes audaç?

—Audaç i temerari —va obrir els braços—. I digues, prosista, quin editor benemèrit ha gosat publicar-te una barbaritat tan gloriosa?

La glòria era un concepte que invocaven sovint els llavis d'en Tomeu, en aquells dies. Em va tornar a agafar amb la guàrdia baixa; aquella entrevista era implacable.

—En realitat no es pot considerar una publicació a l'ús —vaig admetre, intentant de tota manera donar-hi alguna importància—. Es tracta d'una

edició no venal, de només cent exemplars, que va encarregar el meu pare a una impremta de confiança.

–Un pare esplèndid, el teu! –El to era foteta, però de seguida va canviar al de la confiança.– Ja t’ho deia, que una cosa hebrea com aquesta que has fet no té cabuda a les editorials normals.

–Bé, el cert és que...

–Oh, no et volia ofendre, prosista Espriu! –va ajuntar les mans en senyal de súplica–. Primer hauríem de definir què entenem per normal, prou que ho sé. Però ja m’entens. Que no ho veus, que ningú escriu d’aquesta mena de coses, en la literatura confitada que s’usa ara?

Literatura confitada, això em va semblar divertit. Vaig insinuar una objecció:

–Home, tant com ningú...

–Qui, doncs? Digue’m un nom, un de sol! –i m’apuntava amb el dit, oblidant-se del decòrum.

–Unamuno... –vaig murmurar.

–Unamuno!

–Miró...

–Miró? Gabriel Miró? *Figuras de la Pasión del Señor*?

–Per exemple. És un dels seus llibres que m’agraden...

–Haguéssim començat per aquí! Així doncs, tu pertanys a les lletres castellanés, prosista Espriu! –però no ho va dir acusadorament, sinó amb l’aire de satisfacció de qui acaba de trobar la resolució

d'un enigma. –En resum –es va escurar la gola–. Ets un novel·lista que ha publicat una novel·la, però resulta que en realitat no parlem d'una novel·la, sinó d'un llibre d'estampes bíbliques...

–Jo m'estimo més dir-ne esbossos –vaig precisar.

–Esbossos, doncs. De l'Antic Testament, per descomptat.

–Per descomptat.

–Molt bé. Després resulta que el teu llibre d'esbossos veterotestamentaris no ha estat estrictament publicat, sinó que ha estat el teu senyor pare qui s'ha encarregat de fer-ne cent còpies que no es poden vendre...

–Ets perspicaç, Dick Turpin. –Em preguntava si m'estava buscant les pessigolles, però al mateix temps no podia deixar de complaure'm amb la seva loquacitat.

–No m'interrompis. I, finalment, el teu llibre d'esbossos hebreus fora de comerç és escrit en castellà, perquè t'agraden Miró i Unamuno.

–Ni més ni menys.

–Ets una perla! Què dic una perla: ets un tresor nacional de Catalunya! La cosa hebrea et confereix aura de profeta: algun dia seràs la veu del teu poble, prosista Espriu.

–D'això no en tinguis cap dubte –me'n vaig burlar–. Però fa molta estona que parlem de mi: i tu, poeta Rosselló, no tens alguna publicació en dansa, venal o no venal? Alguns versos teus que

puguem llegir la resta de mortals, ni que sigui per a la teva futura vergonya?

–Molt bé, Dick Turpin, d'això se'n diu un contracop. *Touché* –i va provar de somriure, però el somriure se li va entrebancar: en un segon, havia mudat de l'extraversió a la timidesa–. Doncs sí, m'has enxampat: abans de l'estiu vaig publicar un llibre de versos. Amb la particularitat que els versos que hi surten no són meus.

–Vaja –vaig aprofitar l'ocasió–. Pel que sembla, no sóc l'únic incongruent que hi ha en aquest claustre.

–Ja pots ben dir-ho, prosista –va fer una inclinació de cap–. De fet, en aquest llibre l'únic que hi ha meu és la contradicció. Però què faríem, sense contradiccions?

–Ens moriríem d'ensopiment. Però digues: quina mena de llibre és aquest que has fet i que et destorba tant?

–Una antologia –va esbufegar–. Sóc culpable d'antologia, un dels delictes més comuns entre poetes.

–Aquesta sí que és bona! I a qui o a què has dedicat els teus esforços, antòleg Rosselló?

–No riguis massa. És una antologia de poetes mallorquins.

–Ets un barret de sorpreses, antòleg Rosselló.

–I no acaba aquí la cosa: el llibre ha sortit a Madrid, en castellà.

–Ja ho diu la meva senyora àvia: s'atrapa abans

un mentider que un coix. No eres tu, qui fa un moment es burlava d'un lector de Miró i Unamuno?

–Sí, però jo no sóc d'Arenys ni de Viladrau, només de Palma. Tinc disculpa.

–En això et dono la raó. I digues, quins són els estimats de les muses que figuren en el teu llibre?

–Ets cruel.

–Ho procuro.

–Bé, doncs em confesso: comença amb Alcover i amb Costa i Llobera, com a figures diguem-ne tutelars...

–Una cosa mai vista, antòleg.

–...i segueix –va fer veure que no em sentia, però tornava a no poder contenir el somriure– per ordre cronològic amb autors posteriors. Llorenç Riber...

–Un altre capellà. Que sou tots capellans, a la teva illa?

–Sí. O xuetes.

–Què són, xuetes?

–Oh, tu hauries de saber-ho, ja que te les dones d'hebraïsta. Però no em distreguis. Miquel dels Sants Oliver...

–Aquest és periodista –vaig fer una ganyota.

–Sí, però amb intuïcions líriques gens desdenyables. Deixa'm continuar: Pere d'Alcàntara Penya...

–Menor, molt menor.

–Sí, però també els poetes menors són necessaris. *Minor poets*, en diuen a Anglaterra, i allà es

cuiden molt de no riure-se'n, perquè de tot hi ha d'haver en aquest món. Mateu Obrador...

–Un lul·lista. A més de capellans i... com ho has dit?

–Xuetes. Xu-e-tes.

–Bé, doncs a més de capellans i xuetes, tots els mallorquins deuen ser lul·listes. Diguis el que diguis, d'Alcàntara Penya a Obrador ja hem anat del menor al petit. També hi ha d'haver petits, en aquest món?

–Joan Rosselló...

–Petit, no: microscòpic. Valenta galeria.

–Maria Antònia Salvà...

–Ep, això ja és una altra cosa. Per aquí et redimeixes una mica, antòleg.

–Ets un confessor sense absolucions, prosista –va sillabejar les paraules–. No t'esperava tan despietat. Ara bé, no m'estranya que siguis mig jueu, amb aquesta mala bava.

Vaig fer cas omís de la seva provocació i vaig continuar amb les meves:

–No t'alegris tan aviat. De la Salvà no te'n compro ni un vers; però té un llibret d'un viatge a Palestina (en companyia del capellà Costa i Llobera, per cert) que va aconseguir interessar-me en algunes pàgines.

–Estem d'enhorabona, doncs. Que em diràs que els has llegit tots, els meus compatriotes?

–Em penso que sí. I tu?

–Espera't, que no m'acorrallaràs tan fàcilment.

Al costat de tot aquest repertori, he aconseguit incloure un poeta de debò.

–Sóc tot orelles.

–Gabriel Alomar.

–El polític?

–El polític, el poeta: en ell, tot és u. El professor, també. Em va ensenyar literatura a l'Institut de Batxillerat. Me'n considero deixeble.

–O sigui, que tens mestres, antòleg! –vaig esclafir–. Però, l'Alomar? Què t'ensenyava, futurisme?

–Només el coneixes com a polític. Reconeix que no n'has llegit ni un vers.

–Tampoc ho trobo a faltar.

–Aleshores és que no saps res de res. Alomar només ha fet un llibre de poesia, però els seus poemes tracten sobre el foc.

–Un modernista flamíger, doncs.

–Ara sí que em sorprèn. Un lector d'Unamuno que escriu esbossos sobre la Mediterrània més primària no hauria de tenir prejudicis contra el modernisme.

Havia aconseguit portar-me allà on volia. Vaig haver de recular.

–Tens raó, antòleg.

–Ja ho sé. Com et deia, el llibre de n'Alomar tracta sobre el foc: *La columna de foc*, es titula. Jo també vull escriure sobre el foc.

–De manera que a tu i el teu mestre us complau disfressar-vos de presocràtics. –Un intent va de recuperar terreny.

–No és necessari. El foc, senzillament, és purificador. Es menja la ronya dels camps i dels boscos, i fa néixer nous brots, pastura fresca. Transforma la fesomia de la naturalesa, ajuda a morir les coses velles i en fa néixer de noves. Exactament el que hauria de fer la poesia.

–Doncs no és ben bé el que fan la majoria dels teus antologats. Ells, el que fan, és rellepar les lla-minadures que d'altres ja han ensalivat prèviament.

–Literatura confitada, ara ets tu qui té raó. –Em va adreçar una mirada còmplice. –Torno a dir que em confesso: no és bona cosa, estrenar-se amb un encàrrec. Però, a favor meu, he de dir que, si vaig fer l'antologia, és perquè m'ho va demanar n'Alomar.

–Així s'entén que l'hi incloguessis.

–Ets massa rocós, prosista; em rendeixo. –Va estirar els braços tan llargs com els tenia. –Crucifica'm; deixa que el meu cos s'assequi al sol i que els corbs, els voltors i les hienes se n'alimentin.

Vaig mirar al voltant, sense saber on posar-me. Per fortuna, en aquell moment no passava ningú: érem tots dos sols al mig del claustre, i em vaig adonar que feia molta estona que havia perdut la consciència del que ens envoltava. Semblava que l'única cosa existent, l'única cosa important de debò, fos aquella conversa; el meu nou amic illenc i jo, sols enmig del món, o al marge del món. O contra el món? També vaig comprovar que havia

perdut la noció del temps: quant feia, que parlàvem? Mitja hora, una hora, més? Tant li feia: a cada frase, el diàleg feia l'efecte d'haver-se acabat d'encetar, i a cada rèplica, semblava que les paraules es reinauguessin només perquè nosaltres les poguéssim estrenar.

—No cal que arribem fins a aquests extrems —vaig oposar, aixecant les mans—. Es pot escriure sobre el sacrifici, però no és aconsellable aplicar-lo en la pròpia carn. Per què no ens asseiem?

La barana del claustre va ser un seient idoni: la pedra viva pot resultar una mica freda, però nosaltres portàvem bons pantalons, i els dúiem ben cordats. I els capitells, les voltes i les galeries ens acollien amb una cordialitat innegable. En aquelles condicions, la nostra xerrada no podia fer altra cosa que continuar favorablement.

—Digues, Salvador. —En Tomeu va abandonar, tot d'un plegat, el joc amb «el prosista Espriu», així com qualsevol indicatiu d'histrionisme.— Com és que, als teus disset anys, has llegit tantíssim?

—Això m'ho preguntes perquè a continuació jo també t'ho demani a tu? —Em resistia a deixar de banda el meu fingit cinisme.

—No, només perquè em sembla interessant —va replicar, amb una franquesa tan desarmadora que exigia, en la resposta, una franquesa idèntica.

—El meu pare posseeix una biblioteca enorme. Sempre m'ha deixat llegir el que m'ha vingut de gust, sense restriccions de cap mena. I també

sempre m'ha animat a escriure, d'ençà que en tinc record. «Tu escriu, Salvador», em deia, quan jo encara era una criatura en calça curta. I jo li preguntava: «Però què voleu que escrigui, pare?». I ell: «Oh, no ho sé, qualsevol cosa. Però tu escriu, Salvador».

Va obrir molt els ulls.

–Caram, el teu pare. Tens tot un mecenes, sense moure't de casa.

–Suposo que he estat afortunat, per aquesta banda. –Ara fingia despreocupació. – Però, i tu, Tomeu? He dit que no t'ho preguntaria, però t'ho pregunto. També devies créixer envoltat de llibres...

Va deixar anar una rialla franca, breu i fresca. No la va impostar, se li va escapar sense adonar-se'n.

–No –va contestar–. Just al contrari, a casa no hi havia ni un llibre. Vull dir que no n'hi havia fins que jo vaig començar a llegir-ne. Perquè són pobres, a casa meva, i van tenir molt poca instrucció. Si no hagués estat per n'Alomar, jo no hauria pogut de cap manera venir a estudiar aquí, a Barcelona.

–I això? –vaig preguntar, absurdament.

–Ja t'ho explicaré. Crec que tindrem temps de parlar molta estona.

Es va imposar un silenci, el primer silenci entre en Tomeu i jo. Però no va ser feixuc, ni desagradable: només un recés per reprendre la conversa amb més claredat, o amb més fermesa. Ho va fer ell:

—No, a casa no teníem llibres, però de menut, la meva mare m'explicava rondalles. Saps què són, les rondalles?

—En tinc una certa idea.

—Són els contes populars que els pagesos expliquen als seus fills —va continuar, sense escoltar-me—. Històries molt velles que cada generació manté fresques per a la generació que ve després. Són bons relats, bones històries. A mi, la que més m'agrada és la de l'amor de les tres taronges. No em cansava mai de fer-l'hi repetir a la meva mare.

I, acte seguit, me la va explicar: que en Bernadet era fill d'un rei, i que va rebre un sortilegi segons el qual mai no coneixeria pau ni repòs mentre no trobés l'amor de les tres taronges, que residia en un regne molt i molt llunyà. Allà hi havia un taronger del qual brotaven les tres taronges, que es reconeixien perquè cadascuna duia penjada una campaneta, i sobretot perquè l'arbre era custodiat per un drac ferotge, que fregia amb el seu alè de foc qui gosava acostar-s'hi. Per arribar-hi calia travessar quatre portes. La primera no tenia pestell, i per això feia set anys que batia incessantment cap a dins i cap a fora, sense que ningú pogués tancar-la. La segona estava envoltada per un exèrcit de formigues rabioses de gana; la tercera, tota circumdada de serps igualment famolenques. La quarta porta era guardada per un esbart de lleons que feia set anys que no menjaven res... Al viatge que aconseguís creuar les quatre

portes encara l'esperava finalment el drac, que era gegantesc i amb unes males puces considerables. Desafiar el repte dels gegants i de les criatures belles i espantoses: era aquest, el sentit de l'existència?

Era un matí de primers d'octubre de l'any 1930, i, en la meua memòria, el cel d'aquell dia se m'apareix nítid i desvetllat. Asseguts a la barana del claustre de Filosofia i Lletres, en Tomeu Rosselló em parlava de l'amor de les tres taronges, i jo decididament no tenia res millor a fer que escoltar-lo. Sempre que hi penso, m'adono que aquell matí va succeir una de les coses més decisives de la meua vida. Espero que, de la seva, també.